

"МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗОЛ"

ОД КНИГАТА НА ХАНС-ЛОТАР ШТЕПАН "МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗОЛ" - Идентитетот на Македонците прикажан на примерот на Балканскиот сојуз (1878-1914), во издание на "АЗБУКИ"

Во работниот наслов се тематизира проблемот на идентитетот на Македонците. Македонскиот читател, сосема логично, својот идентитет го следи како нешто саморазбирливо; меѓутоа, тој би требало да земе предвид дека соседните држави до денешен ден се обидуваат со проблематични аргументи да ги втемелат нивните претензии за македонскиот јазик, името и територијата, кои на Македонците не им дозволуваат никаков сопствен идентитет. Почнувајќи од Берлинскиот конгрес во 1878 г., но особено по Балканските војни од 1912/1913 г. тие ги повторуваат своите фалсификувани барања, притоа надевајќи се на тоа дека еден ден тие би созреле во неотповикливи вистини.

Следствено на тоа, семејството на народите беше погрешно информирано за идентитетот на Македонците, а сега тоа ќе може да си направи објективна слика за историјата на Македонците.

Истражувањето се темели врз (необјавените) акти на Политичкиот архив на германското Министерство за надворешни работи.

Подготвила: Милева ЛАЗОВА

СЛОВЕНИТЕ СЕ НАСЕЛИЛЕ НА АНТИЧКИТЕ МАКЕДОНЦИ

Конференција на словенските социјалдемократи

Комунистите на XX век често зазеле мале објективен став кон националната засебност на Македонците. Ова размислување можело да се забележи за време на Граѓанската војна во Грција 1946-1949 година, кога на Македонците во Северна Грција (така Атина ја нарекувала Егејска Македонија од анексијата 1912/1913 г. па сè до 1985 г.), им ветила автономија доколку им се придружат во Граѓанската војна; таквиот однос продолжил и во модерно време. Дури и во времето на владеењето на премиерот Мицотакис, грчките комунисти не зеле учество во ловот на вештерки на Владата и на Грчката православна црква против Република Македонија.

Еден извештај од Белград нуди можност да се фрли поглед на тогашните активности на ако не комунистите, тогаш социјалдемократите:

На крајот на 1909 г. во Белград се одржала конференција на делегатите на социјалдемократските партии од балканските држави. Дури и по составот на учесниците може да се согледа нешто необич-

но, што српската Влада, имајќи ги предвид нејзините намери за анексија, никогаш не би дозволила во оваа форма да се појави во официјална пригода: на листата испратена од претставништвото, покрај социјалдемократите од Србија (12 учесници), Бугарија (11 учесници), Хрватска (3 учесници), Босна, Херцеговина и Црна Гора (по 1 учесник) се нашле и имињата на 4 учесници од Македонија.

Тие не можеле да бидат српски или бугарски Македонци, инаку на листата би биле заедно со своите сонародници, а уште помалку грчки, кои како несловени воопшто и не присуствувале, туку се работело за автохтони македонски социјалдемократи.

Во 803 година Бугарите од Аварите ги освоиле просторите на денешна источна Унгарија и Романија, а водени од канот Крум во 809 г. ја освоиле Сердика, денешна Софија.

"Со тоа на Бугарите им беше слободен патот и кон Македонија". Тие "го споија словенскиот и грчко-римскиот супстрат во еден заеднички сојуз под своја власт".

Меѓу 840 и 850 г. царот Персијан ја освоил (Средна) Македонија. Михаел Вајтман објаснил:

"Словените во Грција беа 'најблиските јазични сродници со Словените од Мизија и Тракија т.е. со она словенско население кое уште во 681 г. го градеше етничкиот супстрат на Првото бугарско царство и подоцна, по асимилацијата од турската владеечка класа, им остана името 'Бугари'".

На ова место мора да се вметне едно размислување:

Кога веќе научно е докажано дека Бугарите при нивното населување наишле на дел од население со тракиски етнитет и го асимилирале, тогаш уште поверојатно е дека и Словените, кои 150 години претходно (тоа се пет генерации) се населиле на територијата на античките Македонци, наишле на автохотно "македонско" население и истото го асимилирале.

Додека во случајот на Бугарија (како и во истиот на Романија во однос на Дакитците) сосема нормално ѝ се признава овој историски процес. Грција жестоко ѝ го одрекува истото на Република Македонија, бидејќи за нивна несреќа, не соодветствува со нивниот сопствен концепт за запоседнување на териториите на античките Македонци, како оправдување за нивната анексија на македон-

црква одигра клучна улога во ослободувањето на Бугарија. Ова за заднина го имаше следново:

Откако во 1453 г. Османлиите го освоиле Константинопол, султанот ги назначил грчките екуменски патријарси за духовни водачи на сите православни христијани. Со тоа погрчувањето на бугарското свештенство, кое почна многу порано пред падот на Константинопол, беше и официјално одобрено од Османлиското царство.

"Елинската култура во времето под османлиската власт го изгуби поранешното политичко значење, но затоа сакаше како наследник на византиската висока култура (на османлиските простори) да си обезбеди културна, црковна и стопанска превласт над сите христијански народи".

Во своето основоположничко дело Штатмилер продолжил:

"Така, Грчката православна црква во XVI-XVIII прерасна во царска христијанска црква на Османлиското царство, и со својата духовна превласт ги истурка на страна старите автокефални цркви на Бугарите, Србите и Романците, и тие беа осудени на духовно тлеене. Официјална црква на Србите, Бугарите и на Романците стана Грчката... севкупниот духовен живот на овие народи беше преплавен од грчкото влијание." "Само манастирите во непристапните планини останаа прибежиште на сопствениот духовен живот. Оттаму тие беа од одлучувачко значење за одржување на националната свест кај балканските Словени и Романците".

Може да се забележи дека во погодените автокефални цркви, кои ги набројал Штатмилер, ја нема Македонската. Оправдано, бидејќи "Македонската национална црква сè уште опстојуваше во форма на 'Охридска архиепископија'".

Дури во 1767 година, по грчко барање била распуштена, што било тежок удар во историјата на Македонија.

"Сепак, манастирите останаа бастиони на македонските пишани дела", и уште повеќе ја зајакнаа "свеста за културна засебност".

На Македонците им беа потребни само 200 години за повторно воспоставување црковна независност, бидејќи нивната црква пред 1767 година, речиси 750 години беше независна. Новата Македонска православна црква беше прокламирана во 1958 година, значи во комунистичка Југославија на Тито! Московскиот патријарх бил подготвен да ја признае во 1967 г. тој и МПЦ морале, под притисок на Српската православна црква (која со ова ја презема работата на екуменскиот патријарх кој, се разбира, исто така, го одложува признавањето и до ден-денес), да се задоволат со понизок статус. Останатите православни цркви, по правило, се приклучиле кон екуменскиот патријарх во Константинопол.

ТЕРИТОРИЈАТА НА

ската територија на почетокот на XX век, и како аргумент за денешните претензии на Атина кон македонското име.

Аргументацијата мора да се врши по принцип на аналогија: ако Бугарите смеат да се повикуваат на Тракијците и влашките Романци на Дакијците, без за тоа да бидат нападнати од светот - а уште помалку од Грција - тогаш и словенските Македонци можат со право да се повикуваат на античките Македонци.

Но, тркалото на историјата повторно се врти.

"Во 1185 г. браката Петар и Иван Асен, со оружана помош од Куманите и Властите успеаја да кренат... востание против царот". "Бугарите беа на најдобар пат да се етаблираат како наследници на византискиот цар и господари на Балканскиот Полуостров". "Само неколку децении подоцна Иван Асен II (1218-1241), најзначајниот владетел на ова таканаречено Второ бугарско царство на Асенидите, го почна последниот значаен период на политиката на бугарската велесила".

Во тоа време Србија, Македонија и делови од Грција му припаѓале на Второто бугарско царство, составувајќи ја тогаш најголемата држава во југоисточна Европа.

"Падот на Татарите во 1241 г. нагло го прекина растежот. Бугарското царство беше тешко погодено и никогаш не заздрави. Во 1257 г. изумреа Асенидите; во

1330 г. Шишманидите мораа да им го препуштат бојното поле на победничките Срби, бугарските остатоци од царството во Трново и Видин во 1393 година, односно 1396 г. станаа жртви на Османлиите".

Османлиското царство ја поделило својата провинција Румелија на пет санџаци: Видин, Никопол, Силистра, Македонија и Тракија; населението било принудено да плаќа даноци и да ја промени верата, "делумно со насилно исламизирање".

Слично како и кај другите балкански народи, сите селански востанија на Бугарите, исто така, биле задушувани, на пример, во 1598 г. во Трново, 1686 г. во Трново и во Габрово и во 1757 г. во Чипровец. Истото ги снајде и буните во XIX век: 1845, 1841 и 1850 г. Прифатливо логично објаснување за нивниот неуспех повторно нуди науката за историјата.

Ова беше затоа што "Бугарите, на истокот на Балканскиот Полуостров... за разлика од другите балкански народи, беа пооддалечени и отсечени од Западот, од каде доаѓаа новите национални идеи... Од друга страна, тие се наоѓаа во непосредна близина на центарот на моќта на Османлиите, главниот град на царството, Константинопол, та затоа едно национално востание имаше однапред намалени изгледи за успех".

Покрај будењето на чувството за слобода и национална свест, православната

(продолжува)